

obasjavanje čini tekst neusporedivo vidljivijim jer tamnija mjesta, tj. potezi olovke daju veći intenzitet u infracrvenom dijelu spektra.

Primjenom infracrvenih zraka pročitani su i neki dijelovi Misala iz 1483. godine.

Godine 1952. slučajno je u jednoj podrumskoj prostoriji, gdje se za vrijeme rata nalazio policijski zatvor, nađen nepotpisani zapis pisan neposredno pred strijeljanje velike grupe komunisti koji su bili zarobljeni nakon pobune u kerestinečkom logoru. Prije nekoliko godina je dio zida sa zapisom skinut i prenesen u Muzej revolucije. U 1969. godini izvršeno je vještačenje rukopisa zapisa i izvršena je komparacija s rukopisima osoba koje su dolazile u obzir kao eventualni autori. Opsežnim proučavanjem je ustanovljeno da postoje brojne važne podudarnosti s rukopisom književnika Augusta Cesarca, pa je tako izveden zaključak da je Cesarec autor tog teksta. Do toga važnog rezultata došlo se zahvaljujući primjeni metode sudskog vještačenja rukopisa.

Pristup proučavanju kako starih tako i novijih dokumenata je mnogostruk, a putovi do znanstvenih spoznaja su raznoliki. Jedan važan put postoji zahvaljujući suvremenim metodama vještačenja dokumenata.

Mr Željko Sabol

O p a s k a r e d a k c i j e: Upozoravamo muzeje i kolege na ovaj članak koji će sigurno muzejima biti od koristi i pomoći. U slučaju potrebe takovih i sličnih proučavanja upućujemo kolege na druga mr Željka Sabola, 41000 Zagreb, Braće Kavurića 11/II, koji je spreman pomoći savjetom i stručnim ekspertizama. Njegovom praksom i iskustvom kao sudski vještaj za rukopise sudjelovao je i u nekoliko naših muzeja u rješavanju problema koji su donijeli vrijedne rezultate. Mr Sabol raspolaže sa laboratorijem koji je opremljen suvremenom aparaturom.

M D C

INTERPOL U BORBI PROTIV KRAĐA UMJETNINA

Andre Bossard, visoki funkcioner pariške centrale Interpola dao je prikaz štampan u Unesco-Dienst 1/73 str.7-II., Köln, BRD, o problemima i iskustvima Interpola u borbi protiv masovnih, često vanredno dobro organiziranih i uzorno tehnički opremljenih plačkaških ekipa koje vrši krađe umjetnina u muzejima, galerijama, trgovinama antikviteta, crkvama, samostanima i historijskim ambijentima. Ove krađe umjetnina, prema izvještajima Interpola, zauzele su ogromne i zabrinjavajuće razmjere.

U članku iznosi se i konkretna iskustva Interpola i službi sigurnosti u sprječavanju krađa i pronalaženju ukradenih umjetnina u Italiji, Zap. Njemačkoj, Japanu, Belgiji, Urugvaju. U posljednjih par godina u krađama umjetnina stradalo je životom nekoliko muzejskih čuvara i stručnog osoblja. Iznosi slučaj krađe na arheološkom lokalitetu Maya u Gvatemali gdje su prošle godine životom stradali jedan naučni suradnik Harvard i njegov tehnički asistent, koji su nastojali spriječiti krađu dragocjenih nalaza.

Najveće zapreke i poteškoće za pronalaženje ukradenih umjetnina su tamo gdje ne postoje fotosnimci ukradenih predmeta. To je najčešće u manjim lokalnim i pokrajinskim muzejima i galerijama, odnosno u crkvama i samostanima gdje su krađe najčešće a umjetnine najslabije osigurane i zaštićene. Bez fotografije ne može se izvršiti identifikacija ukradenog odnosno pronađenog predmeta, pa su izgledi za pronalaženje ukradenih predmeta u većini slučajeva vrlo minimalni.

U jesen 1972. godine održano je u Brüsselu u Belgiji međunarodno savjetovanje inicirano od Interpola u suradnji sa Unesco-ICOM-om. Na ovom savjetovanju dane su sugestije u prvom redu muzejima i posjednicima kolekcija umjetnina da nastoje provesti tehničko osiguranje svojih zbirki. Ovo je prvi i najvažniji korak za osiguranje. Potrebno je da svaka ustanova i kolekcija ima od svakog predmeta u zbirci fotografsku snimku, makar i amaterski i tehnički lošu koja daje mogućnost identifikacije predmeta.

Na konferenciji u Brüsselu potaknuto je i pitanje zakonskih propisa u zemljama u kojima su počinjene krađe umjetnina i time znatno osiromašena kulturna baština dotične zemlje. Na žalost kazne za počinitelje - šest mjeseci zatvora - su često i stimularne počiniteljima. Za sprječavanje krađa umjetnina i oštećenja kulturnog fundusa jedne zemlje potrebno je da i zakonodavstvo tih zemalja svojim propisima i kaznama nastoji spriječiti takove krađe.

Potrebno je nadzorni personal u muzejima uputiti u okolnosti pod kojima bi se mogle izvršiti krađe i uputiti ih na sprječavanje krađa.

ICOM je u suradnji sa Interpolom još 1959. godine organizirao prvo međunarodno savjetovanje za osiguranje muzeja i zbirki. Osnovna tema je bila "Tehnička zaštita i osiguranje muzejskih zbirki". Tada dane upute za osiguranje zbirki, za provođenje zaštitnih tehničkih instalacija i slično, doživjele su znatna usavršenja. Interpol je uložio znatne napore i dao pomoć za usavršavanje automatskih signalnih instalacija za osiguranje muzejskih ustanova.

Značenje takovih instalacija pokazuju rezultati u Sjevernoj Americi, Francuskoj, Zap. Njemačkoj, Belgiji gdje su - zahvaljujući ovakvim instalacijama - krađe vrijednih umjetnina u kratkom vremenu pronađene i vraćene.

Unatoč svih nastojanja Interpola i vrlo dobre suradnje organa sigurnosti u 114 zemalja - broj krađa umjetnina rapidno raste. "Potrebno je da se u prvom redu probude iz sna posjednici kolekcija i da nastoje dobrim tehničkim mjerama provesti osiguranje zbirki i time spriječiti krađe". Ovo će biti najbolja preventiva protiv krađa kulturne baštine.

Kako su i kod nas posljednjih godina organizirane krađe umjetnina u muzejima i crkvama, krađe i devastacije hidroarheoloških lokaliteta sa tehnički savršeno opremljenim ekipama i ilegalna trgovina etnografskih predmeta sa organiziranom mrežom nakupaca zauzele zabrinjavajuće razmjere potrebno je na ovo skrenuti pažnju svih odgovornih foruma. U ranijim brojevima Biltena donosili smo informacije o krađama umjetnina kod nas i upozoravali kolege na te činjenice koje nam nameću i određene obaveze prema povjerenom materijalu u našim muzejima.

B.

SPREČAVANJE KRAĐA U MUZEJIMA

Harry Deickert, Anregung zur Verhinderung von Museumsdiebstählen.
(Informationen für die Museen in der DDR - Broj 5-1973.str.32-40.)

Široka organizirana akcija Muzeološkog instituta u Berlinu, DDR na zaštiti i osiguranju muzeja i muzejskih zbirki obuhvatila je kompleksnu tematiku problema osiguranja. Jedan vrijeme dan prilog ovoj problematici je i napis koji obrađuje problem preventivnog osiguranja zbirki i sprječavanja krađa u izložbenom prostoru muzeja, sistem osiguranja vitrina, prednosti i slabosti sistema automatskih alarmnih uređaja. Upozorava čuvare na izvjesne okolnosti koje uvjetuju mogućnosti krađe i ponašanja kriminalaca. Upozorava na materijale koji su za krađu najviše pogodni i koji se u muzejima najviše krađu. To su mince i medalje, slike manjeg formata, minijature, umjetno-obrtni predmeti naročito iz vrijednijeg metala, male plastike. Oružje i razni predmeti iz metala su naročito od interesa za profesionalne vršioce krađa u muzejima. Stoga se već kod izrade plana za postav muzejske izložbe o tome mora voditi računa. Vitrine sa takovim materijalima moraju biti postavljene pregledno da je čuvarima služba znatno olakšana.

Autor smatra potrebnim da personal koji vrši nadzor u muzejima i vrši službu osiguranja muzejskih zbirki mora biti informiran o krađama i u drugim muzejima i o ponašanjima kradljivaca, o načinu kako su krađe izvršene, što je i kako ukradeno. Na taj način biti će čuvari upućeni kako da čuvaju muzejske zbirke i kako da sprječavaju krađe.

Sav trud i trošak za preventivnu zaštitu od krađe u muzejima višestruko je naplaćen ako je time samo jedna krađa u jednom muzeju sprječena.